

29.11.2018

Pormestari

173 §**Lausunto valtiovarainministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntalain muuttamisesta (mm. erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn perusteet)**

HEL 2018-010426 T 03 00 00

Päätös

Pormestari päätti antaa valtiovarainministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntalain muuttamisesta (mm. erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn perusteet).

Kuntalain erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn käynnistämisen edellytyksiä, eli ns. kriisikuntakriteereitä, ehdotetaan muutettavaksi kuvaamaan tarkemmin tulorahoituksen riittävyttä. Menettelyn edellytyksistä suhteellista velkaantuneisuutta kuvaava tunnusluku edotetaan korvattavaksi lainanhoitokykyä kuvaavalla konsernitilinpäätöksen laskennallisella lainanhoitokatteella. Tulorahoituksen riittävyttä kuvaava tunnusluku negatiivinen vuosikate ehdotetaan korvattavaksi tunnusluvulla, jolla verrataan konsernituloslaskelman vuosikatetta poistoihin ja arvonalentumisiin. Lainoihin esitetään rinnastettavaksi vuokratavastuut lainamäärää kuvaavassa tunnusluvussa. Kunnan tuloveroprosentin tasoa koskevaa raja-arvoa ehdotetaan nostettavaksi. Lisäksi kuntalain osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi kunnassa erisyyistä säännöllisesti oleskelevien henkilöiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien vahvistamiseksi. Kuntalain kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisluonteisia tarkistuksia.

Tavoitteena on oikeudenmukainen ja luotettava kuntien erityisen vaikean taloudellisen aseman arviointitapa, joka kannustaa kuntia pitkällä aikavälillä taloudellisesti kestäviin ratkaisuihin. Arviointikriteerit ja niissä käytettävät tunnusluvut kuvaisivat kunnan taloutta eri näkökulmista. Tunnuslukujen raja-arvojen muuttamisen tavoitteena on, että menettely kohdistuisi taloudeltaan kaikkein heikoimpiin kuntiin.

Helsinki tukee lakiesityksessä esitettyä suuntaa päivittää arviointimenettelyyn liittyviä kuntien taloudellisia tunnuslukuja vastaamaan paremmin mittareita, jotka kuvaavat kunnan taloudellista kantokykyä. Arviointimenettelyn aloittamisen kriteerit tulisivat olla asetettu riittävän tiukoiksi, jotta niillä olisi kuntien talouden suunnittelua ohjaava vaikutus. Tätä suuntaa tukevat lakiesitykseen sisältyvät viitteelliset raja-arvot, joiden täytyessä kunnan tulisi olla huolissaan taloutensa osalta (ns. keltaiset

29.11.2018

Pormestari

valot) ja jotka auttaisivat kuntaa arvioimaan omaa talouttaan ja ennakolta ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin.

Helsingin kaupunki pitää tärkeänä kriisikuntakriteereiden päivittämistä sekä jatkossa tapahtuvaa selvitystyötä, että mitkä mittarit kuvaisivat parhaiten kunnan taloudellista kantokykyä.

Ns. kriisikuntakriteereiden päivitettävästä sisällöstä

Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että kriisikuntamenettelyn eli kuntalain 118 §:n rakenne säilyy ennallaan, mutta arviointimenettelyyn liittyviä kuntien taloudellisia tunnuslukuja päivitetään kauttaaltaan.

Konsernitaseeseen kertynyt alijäämä euroa/asukas: Tämä olisi edelleen ”superkriteeri”, jonka täytyminen yksistään voisi laukaista arviointimenettelyn. Raja-arvot säilyisivät ennallaan, eli viimeisimmässä konsernitalinpäätöksessä raja-arvo on 1 000 euroa ja sitä edeltävässä 500 euroa. Kunnan tai kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulisi edelleen kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Kertynyt alijäämä kuvaa useimmiten hyvin kunnan taloutta pitkällä aikavälillä. Siksi tämä kriteeri on haluttu säilyttää. Viime vuosina noin 3-4 kuntaa on tämän kriteerin täyttänyt. Kertyneen alijäämän kaksi heikkoutta liittyvät siihen, että se ei välttämättä kuvaa kunnan tämänhetkistä tilaa, ja toisaalta erilaiset yhtiöittämissuoritukset vaikuttavat tunnusluvun arvoon, vaikka ne eivät välttämättä vaikuta kunnan taloudelliseen tilaan.

Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että kuntalaissa on edelleen neljä tunnuslukua, joiden kaikkien täytyessä kahtena peräkkäisenä vuotena kunta voi joutua arviointimenettelyyn. Tunnusluvut laskettaisiin kunnan konsernitalinpäätöksen perusteella.

Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde, raja-arvo 80 %: Vuosikate prosenttia poistoista olisi uusi tunnusluku, joka korvaisi kriteerin negatiivisesta vuosikatteesta. Tunnusluku kuvaa erityisesti kunnan lyhyen aikavälin tilannetta. Jos vuosikate riittää poistoihin, kunnan talous on tasapainossa. Raja-arvona pidetään sitä, että vuosikate on 80 prosenttia poistoista. Vuosien 2017 ja 2016 tietojen perusteella tämä kriteeri täytyisi 8 kunnalla.

Isojen seudullisten infrahankkeiden poistot heikentävät konsernitasolla kasvukaupunkien tunnuslukua. Isojen hankkeiden hyödyt realisoituvat tulorahoitukseen viiveellä ja käyttöönottovaiheen korkeat poistot heikentävät tunnuslukua. Rinnalla tulisi seurata toiminnan ja investointien rahavirtaa.

29.11.2018

Pormestari

Kunnan tuloveroprosentti, raja-arvo 2,0 prosenttiyksikköä kaikkien kuntien painotettua keskimääräistä tuloveroprosenttia suurempi: Tuloveroprosentti kuvaa tietyllä tavalla kunnan taloudellista liikkumavaraa. Kunnallisvero on kuntien tärkein tulonlähde ja kunnilla on itsehallintoon perustuva oikeus päättää veroprosentistaan. Kuitenkin korkean tuloveroprosentin kunnalla on vähemmän liikkumavaraa kuin matalan veroprosentin kunnalla. Raja-arvoa ehdotetaan nostettavaksi siten, että jatkossa kriteeri olisi 2,0 %-yksikköä keskimääräistä korkeampi tuloveroprosentti. Tällä hetkellä raja arvo keskimääräinen + 1,0 % yksikköä. Nykyinen raja-arvo täyttyy 141 kunnalla, kun taas uusi raja-arvo täytyisi 24 kunnalla vuosien 2017 ja 2016 tillinpäätösten perusteella.

Konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä, raja-arvo 50 % keskimääräistä suurempi: Lainamäärä euroa/asukas säilyisi edelleen kriteerinä, mutta pelkän lainamäärän lisäksi tunnusluvussa huomioitaisiin myös vuokravastuut. Tämä kuvastaisi paremmin kunnan taloudellista todellisuutta nykypäivänä, kun esimerkiksi kiinteistöjen leasing-järjestelyt ovat kasvussa. Vuokravastuiden kuntakohtaisia tietoja ei vielä ole kattavasti kerätty, joten uuden tunnusluvun täyttymistä on vielä vaikea arvioida. Elinkaarimallia ollaan ottamassa käyttöön useissa kunnissa, myös elinkaaripalvelusopimukset tulisi sisällyttää vuokravastuiden määrittelyihin. Tunnusluvun raja-arvo olisi edelleen keskimääräinen + 50 %, joten kriteerin täyttävien kuntien lukumäärä tuskin merkittävästi kasvaa nykyisestä 11:sta.

Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate, raja-arvo 0,8: Laskennallinen lainanhoitokate olisi uusi tunnusluku, joka korvaisi nykyisen suhteellisen velkaantuneisuuden. Uusi tunnusluku on hieman vaikeaselkoinen ja sen laskukaava on koko kriteeristön vaikein. Perusajatus lakiluonnoksessa on, että tunnusluku kuvaa velanhoitokykyä, kun vuosikatteen riittävyttä verrataan lainojen korkokuluihin ja lyhennyksiin. Koska lainojen lyhennysaikataulut vaihtelevat kunnittain, laskennassa käytettäisiin kaavamaisesti kahdeksaa vuotta kaikkien kuntien osalta. Velkoina huomioitaisiin sekä lyhytaikaiset että pitkäaikaiset velat. Tunnusluvun raja-arvoksi ehdotetaan 0,8, jonka vuosina 2017 ja 2016 täyttäisi yhteensä 23 kuntaa. Vertailun vuoksi, nykyinen suhteellisen velkaantuneisuuden kriteerin täyttää vastaavasti 176 kuntaa.

Tunnusluvun laskennassa käytetty 8 vuoden laina-aika (jakaja) on voimakkaasti kasvaville kaupungeille liian lyhyt ja antaa virheellisen kuvan todellisesta tilanteesta. Kasvavat kaupungin investoivat suuriin infra-/ja toimitilahankkeisiin sekä mm. sosiaaliseen vuokra-asumiseen, jotka rahoitetaan pääosin pitkäaikaisella 30 vuoden ja ARA lainat jopa 40 vuoden maksuajalla rahan saatavuudesta ja matalasta korkokustannuksesta johtuen.

29.11.2018

Pormestari

Helsingin kaupunki esittää laskennassa käytettävän laskennallisten lainanlyhennysten laina-ajan pidentämistä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ari Hietamäki, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 36567
ari.hietamaki(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtiovarainministeriö on pyytänyt (VM085:00/2018, VM/1352/03.01.00/2018) lausuntoja hallituksen esitykseksi laiksi kuntalain muuttamisesta (mm. erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn perusteet).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

29.11.2018

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 173 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

29.11.2018

Pormestari

Jan Vapaavuori
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 30.11.2018.

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566